

315.078

SZK

315.078

315078

VÁNDOR LAJOS

II 73 6 2.086



C S O P O R T K É P

A M. KIR. KÖZPONTI
STATISZTIKAI HIVATAL
KÖNYVTÁRA

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A M. KIR. KÖZPONTI
STATISZTIKAI HIVATAL
KÖNYVTÁRA

V Á N D O R L A J O S

CSOPORTKÉP

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

CSERÉPFALVI

M. KIR. KÖZP. STATISZTIKAI HIV.
KÖNYVTÁRA.

1938 évi _____ napló 4089 szám

vétel - csere - ajándék - köteles pl.

A. *Antal ny* - tól.

A Központi Statisztikai Hivatal
könyvtárának állományából leírt
s a _____ könyv-
tárunk átengedett sajtótermék.

315.078

ORSZ. SZÉCHÉNYI-KÖNYVTÁR
B Növekedénapló
1938. évi 9646 sz.



Copyright by Cserépfalvi 1938.

CSOPORTOSULJ — ÖNMAGAD KÖRÉ.

(Előszó helyett utikalausz.)

Múzeumba lépsz most olvasó
s egy ismeretlen embert látsz, (Csoportkép magamról)
aki egyáltalán nem érti, hogy miért él. (Somogyi úr...)
Szívesen megvakarná a fejét, (A fej)
de a jövőn már ez sem segít. (Horoszkóp)
Rájött, hogy hiábavaló minden (Rövid lírai szónoklat)
a mesék is szomorú példát mutatnak, (Állatmese)
s a háború egyre közelebb van. (Információ)
Az évszakok elmúlnak fölötte (Kötelező tavaszi vers)
s bár itten él (Budapest)
a csillagok felé menekül. (Legenda prózában)
Testvéreinek tartja a növényeket, (Családi esemény)
és az állatok is jobban érdeklik, (Muki)
mint a HOMO SAPIENS, (Elveszett generáció)
aki ölni készül. (Béke)

* A szerelem csak ritkán jön szóba, (Expedíció)
pedig amikor kamasz volt (Férfikor)
azt hitte, hogy a nők között van különbség, (Parlamentarizmus)
de most már csak vágyat érez (Kegyelet)
és csalódást (Emléktábla)

Vándor Lajos 24 évet élt eddig, (Írógép)
de az emberiség egész életét átélte (Világtörténelem)
s ha nem is az eredendő bűnben fogant, (Vérszerződés)
ő is csak ember (Ember)
és nem milliomos. (Munkanélküli verse)
Egyedül járta az utakat, (Karonfogva)
egyedül volt és egyedül lesz tovább is, (Egyesszám elsőszemély)
mert amerre ment, (Utazás)
csak a táj változott: (Tanulmányut)

ő képkeret maradt (Képtár)
és lélek egyenruhában. (Budapesti hadosztály)

CSOPORTKÉP MAGAMRÓL.

Már régen nem csinállok
dinasztikus kérdést magamból
és egyáltalán nem is szaporodom:

se Első, se Második,
se Tizenhatodik,

csak egyszerüen —
Lajos vagyok.

Tulajdonképen már csak ex-Lajos,
takaréktűzhelybe srófolt lobogó láng,
fél-lelkű hős,
nyugdíjas forradalmár.

Néha azért még találkozunk,
az elemista Lajos, meg a többi,
— az álmodó, a cinikus, a gimnazista,
a jó fiu és akit mások megszólíznak. —

Őszintén elbeszélgetünk egymással,
arról — mit jóvátenni nem lehet:

hogyan is volt csak?
s mi lehetett volna,
legalább az egyik Lajosból
közülünk.

S a családi tanácskozás végén
előbukkan a fotográfus bácsi,
s a sok Lajos
komoly arccal körém gyűl:

középen én ülök,
s a lábam előtt, amint illik
az ovodista fekszik.

Aztán elmennek.
S ki egyedül maradt, már
se Első, se Tizenhatodik

csak egy személyazonossági igazolvány
valakiről,
— aki nem azonos.

SOMOGYI ÚR,
AVAGY EGY HÉTKÖZNAPI ÓDA.

Somogyi úr, — mondtam neki,
amikor befordultunk a körutra
a szél az arcunkba süvitett
fázósan gomboltam össze
a kabátom s a villanyóra
éjjeli fél kettőt mutatott

Somogyi úr — magának már kétszer volt
epeköve és egyszer három hétig
vizsgálati fogságban is ült,

mondja mi értelme van az életünknek?

Tudom, hogy most bolondnak tart, folytattam,
amikor meglepetten az arcomba nézett
olyan seszinü szeme volt,
hogy amikor kiváltotta
az útlevelét a rendőrtisztviselő
zavarában nem tudta,
hogy milyen szint írjon be,

hiszen ezt az Istentől kellene megkérdeznem
mert erre csak ő tudna válaszolni, —

de Isten olyan messze van Somogyi úr,
és nekem nincsen kapupénzem,
magától szeretnék kölcsönkérni husz fillért —
s aki pillanatnyi pénzzavarainkból kisegít minket

— az egy kicsit mindig Istennek számít, —

kérésemen kívül kérdésemmel,
ezért fordultam Önhöz — Somogyi úr.

Somogyi némán hallgatott,
mert beszédesen is lehet hallgatni,
a fényreklám is
hallgatott az Oktogon-téri ház homlokzatán
és mégis fölényesen üvöltötte felénk:
Moulin Rouge, Moulin Rouge
és zavarban volt, mert nem tudott felelni.

Lehetséges volna ez Somogyi úr?

hogy csak az élet örömeiért élünk,
de hiszen az élet örömei — az életből fakadnak —

az életen kívül, hát nem lenne semmi cél,
— életen kívül, nem lenne — életünk ?

Látja azt a nőt, aki ott szembe
jön velünk, — mondta sanda pillantással Somogyi,
az egy jó nő és én befizetek maga helyett is,
mert maga rendes fiatalember és én szeretek
magával lenni, csak ne kérdezne tőlem,
mindig olyan marhaságokat, mint: az adóiv
és szemrehányóan rámnézett.

Igaza van, válaszoltam elszontyolodva,
Somogyi ur, teljesen igaza,
mert mi értelme van — az értelemnek ?

ha ügyesen csináljuk a dolgot
érzékeink kielégítése
megfelelő helyi érzéktelenítéssel szolgál:

— mindegy tehát, hogy kéjnek nevezik,
vagy hitnek, vagy bornak, vagy ópiumnak —

csak arra kell vigyázni, hogy létünk költségvetésében

eszünk javára ne billenjen a mérleg
„mert boldogok a lelki szegények“
Somogyi úr, akik nem kérdeznek, csak esznek,
akik épen ezért államrendészeti szempontból
sem kifogásolhatók és
„övék a Mennyei Országa“

elsőosztályu szabadjeggyel egészen
Szent Péter kapujáig.

A FEJ.

A Főnöke dühöngött és behívta
és ráförmedt, hogy mit jelentsen ez:

két i betűre nem tett tegnap pontot
és különben is —
nagyon hanyagul könyvel.

Ő könnyes szemmel állt meg az ajtóban,
és keresztül villant agyán,
hogy most kirugják
— holnap megint munkanélkül állok, —
gondolta, mit szól ehhez,
majd szegény anyám.

A Főnök urnak azt szerette volna,
válaszolni, hogy

kettő helyett dolgozom
szakadatlan,

de csak dadogott s nem jött
hang a torkán,
és zavarában teljesen elvesztette,

mint mondani szokás a — fejét.

Természetes, hogy mindenütt keresték,
seprővel nyultak
még a szekrény alá is,
de a feje, melyről határozottan állította
hogy reggel magával hozta az irodába:

soha többé nem került elő.

Később bejelentette a rendőrségen
és meghirdette minden napilapban,
hogy itt és itt
ebben az időben:

56-os fejét elvesztette.

A többiek megdöbbenve olvasták a hirt
és megcsóválták a nyakukat,
hogy nemrégén még élt köztük
egy ember,

aki ósdi, divatjamult szokásként
fejet hordott:

a kalapja alatt.

HOROSZKÓP

Homlokomra gyászlobogót tűzők ki,

és félárbóca bocsájtott önérzettel
elrendelem a hivatalos gyászt:

— mert városunkban, ma —
tizenkilenc ember született.

Statisztika fekszik előttem

és mint, ahogy a csillagjósok
kutatták a sorsot
az égi jelek közt,
ha megszületett
a királyi gyermek

ugy görnyedek fölé,
és választ próbálok találni arra, hogy:

mi lesz a sorsuk.

Kettő fiatalon hal meg tüdőbajban,
1 hősi halott lesz, 0.059 pedig mozigéző,
3 adófizető polgár, 1 notórius bűnöző,
2 munkanélküli és megint 1 — utcai lány.

4 nőnek közülük, átlag
két gyereke születik (azért átlag, mert háromnak
nem lesz gyereke, míg a negyedik nyolcat
hoz a világra) 1 öngyilkos lesz, 2 vérbeteg és
1 közlekedési szerencsétlenségnek
esik majd áldozatul.

Tizennyolcnak ez lesz a sorsa,
míg a tizenkilencedikét,
csak
tízezrelékben lehet kifejezni:

ebből köztársasági elnök lesz,
bankár, a 100 méteres síkfutás világbajnoka
vagy megmarad aggszűznek.

Tudom — most hazudnom kellene,
mint a házi jósnak, ki —
sötét jelek ellenére is
tüneményes pályát jósol az újszülöttnék:

én inkább nem szólok semmit,

ehelyett egész nap részvéttáviratokat írok
és Chopin gyászindulóját füttyölöm.

S ha majd eljön a nap:

amikor öngyilkosok lesznek,
vagy elgázolja őket a villamos,

a megfelelő kartotékból
előveszem a kész gyászjelentést,
megcimezem —

és szétküldöm a rokonoknak.

Akkor ők majd egész biztosan sírnak,
mert eszükbe jut,
hogy egyszer nekik is,
meg kell halniuk, —

én pedig,
száraz szemmel az ablakhoz megyek
és elnézem,

hogy milyen közömbösen mossa kezeit
az őszi esőben,

— egy ismeretlen, roppant Pilátus.

RÖVID LIRAI SZÓNOKLAT.

Utolsó nagykövete
és nagybani lerakata
vagyok a pártszempontoktól
mentes európai irodalomnak.

Légváraim nem légmentesek többé
és a bárcsillagok
elhomályosítják előttem
az igazi csillagokat.

Hiába kongatom
érzéseim gyárilag készített
lélekharangját —

hogy Európa süllyedő hajó
és én nem akarok
sós vízbe fulni —
Gandhi fiai Indiában
nemzetiszinüire párolják a sót

és lassankint
édes lesz a tenger.

Én azért hát nem haragszom
senkire.
mert ha haragudnék
az sem számítana;

hiszen ma mindenki reklámfőnöke,
sajtóhibája,
és unokahuga saját magának,

a szeretet is luxus-adó alá esik,

és a sok templom között,
lassankint

elvész az Isten.

ÁLLATMESE.

— Uram, szólt fájdalmas hangon
a borjupörkölt,
és könnyezni kezdett:

— a legszentebb családi érzéseire
hivatkozva — kérem,
hallgassa meg
szomorú történetemet.

Apám a község bikája volt —

képzelterti, hogy szegény anyám
mennyit sirt miatta
és házasséletük
egyéáltalán nem volt példás.

Hiába próbálta apám megmagyarázni,
hogy neki ez a foglalkozása —

anyám nem hitt neki, —

és mindnyájan tudtuk
hogy mit jelent,
ha egyszer azt mondta:

most hivatalos ügyben
— el kell mennem. —

Anyám szive majdnem meghasadt!
Ön bizonyára hallott már
egyet-mást, az anyai szivről, —

az én anyám szive:

jelenleg májas-hurka
egy elsőrangú körüti hentesüzletben.

A kis hugom, a kapitalizmus áldozata lett.
Gazdánk elfejte előle
az anyatejet,
és ő így — nem bírt megbirkózni
a gümőkörrel . . . Meghalt.

Az unokaöcsém székelgulyás
egy Oceán — konzervben;

a nagyapám pedig,
aki állami nyugd. községi bika volt,
jelenleg szózott hús

egy norvég hűtőházban.

— Oh uram, ne haragudjon,
hogy így feltártam Ön előtt
szomorú családi viszonyaimat,

legyen részvétellel irántunk,

és kérem mondjon el értünk
egy engesztelő imát,

valahányszor azt olvassa
a gyászjelentésben,

hogy a borjúkaraj kilója —
egyötven.

Országos Széchényi Könyvtár

INFORMÁCIÓ.

Sötét volt és a külvárosban jártam,
amikor az Angyal megszólított,
Murilló angyalai mások voltak
és más a védangyal,
aki olajnyomatban őrködik
a gyorsfolyású patak fölé
fektetett pallón áthaladó
kis árvalány felett,

— Én a Halál Angyala vagyok, — mondta
a középtermetű köpcös uriember,
majd elővette arcképes igazolványát
és szolgálatkészen igazolta magát.
Valóban ő volt.

— Ime a vég, mormoltam szomorúan
és anyám jutott eszembe,
mondják, hogy a haldoklónak
élete utolsó pillanatában,
a legnagyobb élményei
jutnak eszébe —
én anyámra gondoltam
és Petőfire, aki csatában
esett el,
és Heinére, aki matrácsirban
halt meg,

mert amint körülnéztem — láttam,
hogy egy Vegytisztító Intézet
előtt állok.

— Angyal ur, — szóltam fanyar hangon
ez fölöttébb költői szimbolum számomra
halálom pillanatában,
most nemsokára pokolra jutok,
ahol a tisztítótűzben égek majd,
és kitisztulok, mint használt
szarvasbőrkezyü. —

— Óh, mondta zavartan a Halál Angyala,
és kissé zsiros kalapját feltolta
kopasz fejebubjára,
— ez alkalommal nem személyes ügyben
szeretnék Önnel beszélni,
sőt, hogy úgy mondjam, szívésségre kérném :

egy kis információra lenne szükségem. —

— Információra, tőlem, mirevonatkozóan?
— kérdeztem meglepve és ...
de a Halál Angyala nem hagyta,
hogy befejezzem a mondatot.

— Az emberiségről szeretnék egyet-mást megtudni

mondta bizalmas hangon,

— természetesen nem kívánjuk ingyen szolgálatait,
— kéz kezét mos — tette hozzá ravasz pillantással, —
aztán várakozásteljesen elhallgatott.

— Nem egészen értem, válaszoltam őszintén,
és láttam, hogy a Halál Angyala,
határozottan ostobának tart,
mindenesetre igyekezett udvarias lenni
és magyarázni kezdett.

— Kérem, mondta, mi állandóan
üzleti összeköttetésben vagyunk
az emberiséggel,
békében szolid, csendes üzlet ez,
épenhogy meghozza a polgári megélhetést,
— mert kérem, nagy család
vagyunk mi odafent, —

de most arról van szó,
hogy háboru lesz.
Nem mondom, csináltunk már egy pár
remek transzaksiót Xerxessel,
a Keresztes Hadjárat során, Napoleonnal,
majd a Világháboruban,

de az utolsó években,
annyi az öngyilkos Uram,
hogy lassankint,
mi is kezdünk már meggyőződni arról, hogy:

nincs sok célja az életnek!

— Márpedig, azt ugyebár belátja,
annak semmi értelme sincs,
hogy mi hiába fárasszuk magunkat
egy új háboru létrehozásában, amikor az emberek,
enélkül is tömegesen lesznek öngyilkosok,
halnak meg tbc.-ben, satöbbi...

Az álláspontunk, azt hiszem érthető,
mi csak abban az esetben,
csináljuk meg a dolgot:

ha elsőrendű referenciákkal
rendelkezünk — az emberiségről.

— Uram, válaszoltam dühösen és leszegtem a fejemet,
— hozzám jóhoz jött, ennél silányabb és ostobább
bandát — még a sakálok között sem talál, —
kár itt minden fáradságért, ezek sohasem
voltak jók és meg nem javulnak. —

A Halál Angyala meglepetten nézett rám,
először azt hitte,
hogy csak ravaszul el akarom terelni a figyelmét
az üzletről — de aztán
amikor látta, hogy milyen őszinte volt
a dühkitörés — már nem is válaszolt.
Amit közöltem vele,
szemelláthatóan nagyon lehangolta,
aztán pedig rövid gondolkozás után,
belső zsebéből kivette összehajtható szárnyait,
szivarra gyújtott és elrepült.

S azóta, ha az ujságokban azt olvasom,
— Megértéssel közelednek egymáshoz a Nagyhatalmak —
— A Népszövetség új ülésszaka,
megszilárdítja az Európai Békét — vagy
— Németország leül tárgyalni
— Franciaországgal —

hideg veriték fut át a hátamon
és arra gondolok,
hogy valamelyik félreeső sarokban,
mint tőzsdeügynök,
kezében a biztos tippel
idegesen ott gubbaszt a Halál Angyala
izgatottan és várja,
hogy csak egy kicsit,
javuljon meg az emberiség
és javuljanak meg a viszonyok, —

akkor nyomban megköti az üzletet,
mely,

új Háborút jelent és régi Halált.

KÖTELEZŐ TAVASZI VERS.

*Ars poetica az Időjárást és Vizállást jelentő
költők számára*

A tavasz

tegnap megszerezte
az Idő részvénytöbbségét
és én,
mint érzéseim
háztartási alkalmazottja :

ma már nagytakarítást
csináltam
a lelkemben.

Megkezdtem,
télről megmaradt gondolataim
önköltségi áron való
kiárusítását

és már is feljegyeztem,
egy pár eredeti gondolatot
a Nyárhoz.

Egyébként remélem,
hogy az idén ősszel is,
lehullanak a fákról,

„az elsárgult falevelek“

és december tájékán,
majd leesik,
— a téli versem címe :

„Az első hópehely“

BUDAPEST

Az idegennyelvű prospektusokban azt írják róla,
hogy — a Duna Királynője, —
ez talán mégiscsak tulzás

inkább egy szerelmi műintézet
tulajdonosnőjéhez hasonlít.

Eleinte két nőnek indult Pestnek és Budának
de amikor eszébe jutott,
hogy akkor mindig két új kalapra
és két pár új harisnyára lesz szüksége

üzleti szempontjai felülkerekedtek
és egy nő lett belőle.

A családi állapotát kínos homály fedi,
mert annak ellenére, hogy hajadon,
már eddig is tizennégy egészséges
kerületnek adott életet,

és ami idegenforgalmi szempontból
a legkellemetlenebb —

mindegyik más apának a nevét viseli.

Jóakarói azt mondják róla, hogy özvegy
aki szobái bérbeadásából
tartja el magát és gyermekeit, —

szegény özvegy: van vagy 1,000.000 albérlője
és hatósági felügyelet mellett,
egyéb üzletek lebonyolításával
— is foglalkozik.

Tulajdonképen: bárnő, aki
éjszakai világításnál tetszik az idegeneknek,
de aki egyszer hajnaltájban
aszfaltszínű hálóréklijében látta, —
az semmi hajlandóságot nem érez többé iránta.

Egyébként dolgozni sem szégyel és
ha hónap vége körül néha megszorul,
kiáll a Duna fölé, és a cigarettázástól
és éjszakázástól rekedt hangján:

— Gyere be szép fiu, — mondja
a Nagy Alföldnek.

LEGENDA PRÓZÁBAN.

Isten hat nappal ezelőtt
rendelte meg:

az eget és a földet.

A világmindenség lázas sietséggel
készítette el
— a póstamunkát,
és szombat reggelre már le is szállította.

Isten,
asztalára tette az egészet
és a csillogó színes csomagolópapírból
kicsomagolta — a valóságot.
A csomagolópapírt pedig rögtön eldobta.

Néhány pillanattal ezután
egy angyal jött lélekszakadva:

— Uram, elvesztettél valamit — mondta,
és felmutatta a színes csomagolópapírt.

Az Ur meglepetten nézett rá.

— Ugyan, szólt és láthatatlan ujjával
a földre mutatott,
— de hiszen ez a valóság, ez a lényeg —
— amit te tartsz a kezében az — semmi —
csak csillogás, színes disz, külsőség!

Az angyal kétségbeesetten hallgatott.
Aztán áttörték némaságát
— a lázadó szavak.

— Lehetséges lenne, hogy a csillogás — a semmi —
és a szürke valóság a lényeg?

De hisz akkor nem érdemes élni!

Isten kissé elgondolkozott.
— Jól van szólt szeliden:
— legyen neked — a valóság: a semmi
és a csillogás: a lényeg.

Az angyal már távozni akart.
— Hogy is hívjak fiam téged — kérdezte az Ur.

Az angyal hálásan meghajolt
és bemutatkozott:

— Költő vagyok, — szólta. Aztán eltávozott.

Az Ur elgondolkozva nézett utána.

— Szegény gondolta — egészen biztos, hogy éhenhal.

Ez a gondolat nyugtalanná tette
és ezért magához kéretett
minden csillagot,
és lelükre kötötte a csillagoknak,
hogy vigyázzanak — a költőkre.

A csillagok meghallgatták az Ur parancsát

és azóta van,
olyan feltűnően jó viszony
— csillagok és a költők — között.

Ugyanis, ha a költők
— a csillagokra néznek:

— nyomban elfelejtik az éhséget.

Országos Széchényi Könyvtár

CSALÁDI ESEMÉNY.

Pálmánk ma reggelre,
uj ágat hajtott.

A ciklámenek,
kiváncsian vették körül

az ujszülöttet,

— nehéz éjszakánk volt —
mondta a kukoricalevél,

— bizony, bizony,
már sokszor arra gondoltam,
hogyminden rosszra fordul,
tette hozzá fontoskodva
— egy asparagus.

Most már azonban,
köszönjük szíves érdeklődését,
az anya és gyermeke
egyformán jól érzi magát,

milyen kicsi
és máris milyen zöld,

nemhiába, meglátszik rajta,
hogymilyen előkelő
családból származik.

Mert kérem :

anyai részről a családfáját
egész a Szaharáig,
tudja visszavezetni, —

tetszik tudni,
ott állnak azok a hatalmas
pálmafák,

amelyek közül,
emberi nyelvre átszámítva,
még a leghitványabb is —

legalább államtitkár.

— Szomszéd úr,
maga még nem hallotta?
pálmánknak ma éjjel
kisfia született!

És én, nem is tudom, hogy miért,
de olyan ideges vagyok . . .

— mondja, mit gondol?

nem kellene szólni
a házmesternek,
hogy ma egyáltalán
ne engedje porolni a lakókat

— még föl találják
ébreszteni —

a kicsikét.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MUKI.

Ha épen tudni akarjátok: találtuk,
nővérem hozta haza egy őszi este.

Feltettkalapú pillantással
jött be a szobába,
s ha módjában áll,
két hüvelykujját kétségtelenül beakasztja
mellénye hajlásába.

— Halló boy, — mondta szemével
mikor megpillantott,
— amerikai állampolgár vagyok,
szabad állam — szabad polgára —
— remélem megérted,
hogymi a különbség köztünk?
tette hozzá vigyorogva
és fölényesen vakkantott egyet.

Később tudomásomra hozta azt is,
hogymi nem sokat ad az előítéletekre
és amikor megkérdeztem tőle:

hogymi — mi a véleménye a szobatisztaságról —
energikusan kijelentette,
hogymi ez a pedigres kiskutyák
— privilégiuma —

márpedig ő szigorúan demokrata.

Származását sohasem kutattuk!
Egy ismerősünk elmerengve jegyezte meg
vele kapcsolatban:
— hogymi milyen kifürkészhetetlenek
lehetnek,
a Kutya Gondviselés utjai —

s a geneologus, akim ősei felderítésére
vállalkozik,

családja helyett — egy keresztretjtvényt —
kapna,
amelybe vízszintes és függőlegesként,
a világ összes kutyafajai
szerepelnek.

Egyáltalán nem volt válogatós
s fokhagymától a szőlőig, mindent megevett,
és ha jobb minőségű cigarettákat szívnék

ebédután biztos ő is rágyujtott volna.

Ujság és rádió nem érdekelték,
meggyőződéses pacifista volt;
s a háboru utáni nemzedék gyermekeként:

kutyának tartotta még — a macskát is.

Aztán egy napon, amikor belátta,
hogy a falatért kétlábra kell állni,

télviz idején, ahogy jött, csöndben eltűnt;

én fekete ruhát vettem föl tiszteletére,
s a gyász jeléül
(kedvenc étele ez volt)
10 deka kolbászt ettem vacsorára.

S most ujkori Vergiliusként írom az ujszerü époszt:

Kutyát és csontot éneklek és verselek kóbor kis ebről,
aki szabad akart és tudott lenni — egy rabszolga korban.

ELVESZETT GENERÁCIÓ.

Mostanában sokat gondolkozom azon,
hogy miért vagyok én elveszett generáció?

valószínűleg azért,
mert míg a békevilágban
a fiatal emberek egyetlen vágya volt:
hogy nyugdíjas állásuk legyen

addig nekem a legmerészebb álmaim
közé tartozik —
egy halálos kimenetelű közlekedési
baleset.

Akkor végre én is karriert csinálnék.
s az anyámnak is lenne valami haszna belőlem,
az autó veszélyes üzem
egészen biztos kártérítést
kapna
és határozottan tudom, hogy
a politikusok beszámolóiban is szerepelnék —
„Végre sikerült megoldanunk —
az állástalan ifjúság kérdését“

félek azonban,
hogy ez az álmom sem teljesülhet,
mert még mindig,
tulságosan sok a fiatalember
— és kevés az autó —

Még nem tudom, de lehet, hogy holnap
valamelyik ismert reggeli lapban
közléteszek egy apróhirdetést:

ÉLETEM ÉRTELME ELVESZETT!

1913 és 37 között.

Kérem a becsületes megtalálót,
hogy tartsa az egész dolgot titokban,
mert még valaki feljelenti, hogy
lakásában kémeket rejteget:

aki, ha egyszer Isten elé kerül, mindent elárul
arról, amit látott és tapasztalt,

odalent a Földön.

BÉKE.

Tra-raa, Tra-raa, Tra-raa
szóltak a trombiták,
a rádiók és megafonok üvöltöttek,
a falragaszok hirdették :
 az emberek nem mondták többé
egymásnak Good Morning, Bon jour,
Heil Hitler, Evviva Mussolini,
és nem emelték fel
üdvözlésre a karjukat,
hanem lecsüggedt fejjel
mormolták az újfajta köszöntést, —

ÁLTALÁNOS MOZGÓSÍTÁS!

És a pásztorok eljöttek a hegyekről
 és bevonultak,
a halászok a folyamok partjairól
 és bevonultak,
a vadászok az erdők mélyéről
 és bevonultak,
nyomukban az erdőn és mezőn
felszabadult zsolozsma szállt:

BÉKE, BÉKE, BÉKE — énekelték a madarak,
ujjongtak a vadak és a halak —
végre béke költözött közénk!

Az emberek nem bántanak többé minket,
mert az emberek mostantól kezdve

egymásra vadásznak!

EXPEDICIÓ.

Engem nem érdekel a Mount Everest
a Déli-sark titka vagy
a Góbi sivatag,
számomra az egyetlen és igazán
ismeretlen terület:

— Te — vagy.

Más nők arcán a ruzs,
testén a selyemruha,
kezén a manikűr
olyan — mint az Idegenforgalmi Tanács
propaganda hadjárata,
mellyel magukhoz igyekeznek
édesgetni a turistát, —

de Te, hiányzol az idegeneknek szánt
látnivalók Baedekkeréből

— mert még nem vagy feltérképezve.

Kinai fal vesz körül,
mely a lényedből árad,
s míg a többihez,
megfelelő expedíciós felszerelés
egy autó, aranylánc vagy
tiz pengő,
Hozzád se ut, se ösvény nem vezet
és csak
a szellem Varázsszőnyege segít.

Mellettem ülsz
és mégis rendkívül messze,
s a kezem, mely egyéb
expedíciós sikereiről olyan híres,
hogyan akár —
az Angol Királyi Földrajzi Társaság
tagja lehetne,

most ott tétovázik a tested mellett,
mint a sarkkutató,
akit először ígéz meg
— az ismeretlen tájék fölött
hidegen sugárzó —

Északi Fény.

SZÁZSZÁZALÉKOS VERS.*

Csak 5 % benned a hangulat,

a szív, az érzés
vagy valami más 5 %

a többi 95
kötelező bélyegilleték.

Morál kell, hogy
kicsendüljön belőled

(testvérek közt is 20 %)

hogy keresztül csusszál
a cenzurán:

fel kell áldozni még .. 45-t.

A szerkesztő ur,
aki elfogad,
megkívánja
a maga percentjét 20 %

és a sajtóhibák is
kitesznek még mindig
vagy 10-t.

Igy lesz belőled 100 %-os
— hadirokkant, vers

vagy hősi halott.

PARLAMENTARIZMUS.

Tegnap ismertelek meg:

ma már kormányválság van
a szívemben,
és Te vagy —

a designált miniszterelnök.

A jobboldal
tartózkodva fogadja a hirt:

mert ott van a pénztárcám,
de Te a baloldalra támaszkodol,

— mert tudod,
hogy a szívemet ott viselem.

A programmod:

éppen olyan,
mint az elődödé volt —

te is azt ígéred,
— amit ő sem tartott meg;

de ha a költségvetésed is
hasonlít az övéhez —
akkor kénytelen vagyok bemondani:

— az államcsődöt.

VERS EGY SZABAD VERSHEZ.*

Sokszor úgy szégyenkezem miattad,
hogy nincsen benned semmi hangulat,
mert más költők, oly szép verseket írnak
és te oly csunya vagy kisfiam.

Gonosz képek buggyannak soraidból:
gunyos szavak, néhol tendencia.
És magad is olyan neveletlen vagy,
mint ki anya nélkül szült — az apád.

Lásd! más költő valamennyi verse,
a társaságban rendjén viselkedik
s a nagymamái épügy szórakoztatja,
mint az ártatlan házikisasszonyt.

De te fiam — legényéletet élsz,
még szerencse, hogy semlegesnemű vagy.
Ha lány volnál, biztos romlott lennél
és megszűlnéd: a törvénytelen verset.

Ó — nem szidás ez, hisz te még tán rám is
kezet emelnél mitsem törődve azzal,
hogy nem leszel hosszú életű a földön,
mint más költők jólnevelt versei.

De megértlek hisz neked sohasem volt gyerekszobád
mert nagykorunak születted fiam,
s míg más versek kis sipokon tutultak,
— rimjáték — helyett veled az élet — játszott.

És nekem mindegy, hogy mit mondanak rólad!
ha bántanak én mindig mögötted állok.
Hisz kénytelen voltalak elvetélni,

mert kétségeimnek sok volt — kilenc hónap.

PORTÖRLŐ.*

Mint a portörölő,

amelyet hatósági tilalom ellenére,
ráznak ki,
az utcai ablakon:

olyan szemtelenül,
lógok bele a világűrbe.

Valaki fogva tart a galléromnál.
és én meglehetősen ficáncolódom,

de nem tulságosan,

mert akkor kiszabadulnék
a kezei közül,
lezuhannék, mint egy hulló csillag
és egy bizonyos ponton —

tudom,
hogy nagyon megütném magamat.

Inkább békében maradok,
és szívom a pompás levegőt;

s ha látom, hogy egy csillag
nincs megmosdatva,
vagy reggel nagyon álmos
egy iskolás gyerek,
hát oda megyek —

és kitörölöm a szemüket.

Tulajdonképen csak egy rongy vagyok,
amellyel, ha végigtörölöd
a tárgyakat:

mindjárt tisztán ragyognak, —

vagy mit gondolsz, nem férne már rá
az emberiségre,

egy kis nagytakarítás?

IRÓGÉP

a költő, aki most megszólal
1913-as típusu, hordozható,
elég jókarban van még

és nesztelenül ontja magából
a sorokat — közgazdasági
és gyereklapok számára,

amint látjuk, aránylag
új modell,
a nagy betűt azonban
már nem lehet leütni rajta

pont és felkiáltójel nélkül,
meggyőződése ellenére,
kénytelen
csupa kisbetűs dolgot írni

ha vörös szallagot
tesznek bele
vörösén
ha feketét, feketén ír,

de néha éjszakánként
amikor se papír, se szallag
nincsen benne
láthatatlan

kisérteties sorokon kopog

ilyenkor a szomszédok
dühösen tiltakoznak
az éjszakai csendháborítás
ellen

de egy lány, aki
szerelmes belé
azt mondja róla,

hogy verseket ír

VILÁGTÖRTÉNELEM.

Csecsemőkoromban diktátor voltam,
(ha bőgtem,
nem tudott tőlem aludni
senki sem)

később már adtam
az öcsémnek
a csokoládéból:

ami határozottan az alkotmány jele.

Az iskolában
mindennap verekedtünk.
(Köztársaság. Isteni népjogok.)

s amikor változni kezdett
a hangom:

tombolt bennem az anarchia.

Azóta több forradalmat
átéltem:

a saját illuzióim lefejeztek, —

és most
itt állok
államforma nélkül:

ugy,
mint egykor —

a történelem előtti
ember.

VÉRSZERZŐDÉS.

A vérszerződés én vagyok!

Apám kötötte meg anyámmal,
s erősebb
ez a szövetség:

mint minden
Ó — és Új — Szövetség

Anyám vére
volt

— a tinta,

Isten ütött
rája

pecsétet,
(nehéz szülést,
verejtéket)

s Apám volt,
ki

— aláírta.

A testem ez
a furcsa okmány,

de jaj mi lenne,
hogyha
— egyszer:

szétszakitnám.

EMBER.

Ember vagyok,
vagy ha úgy tetszik :

a világmindenség
zárókönyvi kimutatásának
deficitje.

Tizenkét pár bordám van.
Ezzel nem igen törődöm,
de a tizenharmadiknak
hiányzik a fele
— és ez gondolkozóba ejt.

Mi hát az ember ?

testvéreim : proletárok
és féltestvéreim : kapitalisták,

szobakonyhás tömeglakása
a szenvedésnek,
amelyet elfelejtettek
tökéletességgel kitapétázni, —

és amióta,
mint hibás árut,
a természet harmóniájából
kiselejtezték :

minden hó elsején
felmond a háziurnak

és minden tizenötödikén
visszamarad.

MUNKANÉLKÜLI VERSE.

Választottbiráim — az óra, amely a falon lóg,
a gobelin-kép és a hamutartó,
összegyültek, hogy ítéljenek az ügyem felett.

— Esküdt uraim — mondtam és mélyen meghajoltam
a könyvespolc felé, ahol esküdteim :

Renan, Mereskovszkij és Mikszáth művei
ültek vászonkötésben, —

azzal vádolnak, hogy bár nagykoru vagyok
még sohasem kerestem meg
— a kenyérrevalót!

Fájdalom a vád, amelyet ellenem felhoztak
sajnos igaz, sőt még azt is, be kell vallanom,
hogy kifejezetten könnyelmű életet élek:

a pulzusom percenként hatvanhatot üt,
és így ha ebből hatot levonnék,
zsebórámon még másodperc mutatóra
sem lenne szükségem

de én — még ezzel sem fárasztom magam.

— És csalódní méltóztatnak — folytattam felhevülve
ha azt hiszik, hogy órárn van talán.
Óh, már régen zálogba tettem, de különben is
nyugodtan megmondhatom, hogy engem még
az aranyórák sem érdekelnek,
— hiszen közismert, hogy a napot lopom.

Választott bíráim összenéztek és az esküdtek is
tanácostalanok voltak — vászonkötésben,

és akkor a falióra megszólalt:

tik-tak,
ki vagy te tulajdonképen,
tik-tak,
vádolt, vádló vagy
a vád.

KARONFOGVA.

Mostanában
karonfogva járok
sajátmagammal.

Az emberek
kiváncsian néznek
erre a titokzatos párra

és nem tudják,

hogy vajjon
kitartott-e a nő
vagy selyemfiu
a férfi?

Én azokkal a nőkkel szemezek
akiknek,

férfi szemük van,

társam azokat
a férfiakat nézi,

akik nőiesen tudnak nézni.

És így megyünk
a csődbement üzletek
és a köruti
vásárló alkalmak között, —

és arról álmodunk,

hogy egyszer
minden ember

— két ember volt:

egy nő
meg egy férfi.

EGYESSZÁM ELSŐSZEMÉLYBEN.

Mintha box-meccsen volnék,
páholyból nézem saját magamat,
hogyan küzd bennem az egyén

— a kollektív gondolatokkal —

Az első menet,
döntetlenül végződött:

fiatal voltam és azt hittem,
hogy a sok —
több az egynél,
de a tömegben elveszett
az igazság és
azt mondom
— nekem most már elég!

Én megtagadom azt a bamba csordát,
— mely magát mások ösztönére bizza —

mert sohasem láttam,
együtt még kétezer embert,
mert ha kétezren voltak valahol:

már nem voltak többé emberek.

— Feszítsd meg őt: — mindig ezt kiáltják
és megfeszítik mindig — az igazit,
vagy keseregnek a keresztfa tövében:

hogy nem láthatták-e ritka látványt.

Én: — egyesszám elsőszemélyben látok,
ezentul s örökké minden embert,
mert ki szenved,
s nyomorult a földön —

mindig magányos s mindig egyedül van.

Én: — egyesszám elsőszemélyben látok,
ezentul és örökké minden embert

és nem vagyok testvére 100.000-nek
csak 1-nek,

annak — aki rászorul.

UTAZÁS.

A testem csak III. osztályu
és rangrejtve utazik benne — a lélek.

Ki tudja? — tán király egy más világban,
vagy titkos futár,
kit Isten különös rendeléssel küld:

születésemtől — a halálomig.

Testem láthatatlan vágányokon rohan,
szemem előtt elsuhanak a tájak,
új arcok bukkannak föl,
régiek tűnnek el emlékezetemben

és lassankint már fárasztani kezd
— az utazás.

Néha leszálllok,
Anyámra vagy egy lányra nézek —

és aztán rázós fapadon,
— egy szál virággal, minden poggyászm ez —
utazik velem tovább — a lélek.

A testem csak III. osztályu,
rangrejtve utazik benne a lélek, —

és egyszer majd
az ujjaim közül,
tudom, hogy tétován kiperdül
— folytatásos utiregényem:

az élet.

TANULMÁNYUT.

Az ember mindennap találkozik
valami ujjal,
amiről azt hiszi:

 hogy senki soha
nem élte még át — előtte,

és aztán egy regény kerül
a kezébe,
vagy valaki panaszkodik,

 és egy pillanat alatt
felrémlik benne:

 hogy ami neki uj volt,
az mindenkinél — ugyanaz.

 Ilyenkor úgy érzi —

mintha tanulmányuton volna,
amelyen egyszer minden ember
résztvesz,

 és amerre mennek
a Nagy Idegenvezető magyaráz,

 hol jobbra, hol balra
mutatva ki kezével:

 ez — a szerelem itt,
 az — a lemondás,
 amaz pedig ott —

 a számárköhögés.

KÉPTÁR.

Nyilvános képtár a lelkem,
de van benne
egy különterem,
ahová
rajtam kívül:

az idegeneknek
szigorúan tilos — a bemenet.

A többi terembe
bárki beakaszthatja a képét,

nem tudom ellenőrizni,
hogy hamisított
vagy az eredeti? —

de idebent:

csend van és áhitat
és néhány rézkarc,

a halott apámról
az anyámról,
és rólad

ugy — ahogy én látlak benneteket:

a szívem után — szabadon.

BUDAPESTI HADOSZTÁLY.

Mindössze emberek akartunk lenni,
és kötelező olvasmány leszünk, —

és VIII.-ban történelemórán,
a tanár úr — majd úgy magyaráz rólunk —
ahogy egy másik történelemtanár,
a középiskolai tanterv
alapján,
egyszer nekünk beszélt

a gorlicei áttörésről.

„Gránátok hulltak, roham-rohamra
jött ellenük, egyik a másik után,
s a zászlóaljából, mely ezer főből állt,
— életben még 20 sem maradt talán,
mégsem hátrált meg — fiuk,

a Budapesti hadosztály.“

— Most béke van, — mondod kicsit ijedten,
és a moziban megvigasztalódsz,

de hidd el, hogy ez az arcvonal
már láthatatlan összetartozik.

Hiába hord egyik szemet a hátán,
a másik luxus autóban hiába ül,
gyárban, műhelyben és az irodában
hiába van ludtálcák és savak,

a végzet: emberből — hőssé farag!

Most Pistának hívják, esetleg Pálnak,
saját neved van, gondod s életed,
de lassankint már „fogalom“ leszel, —

sorsod: közös sir,
rangod: hősi halott,
és Pista helyett egyszer majd

a Budapesti hadosztálynak — neveznek.

Mindössze emberek akartunk lenni,
te író és ő kereskedősegéd,

és most tollal vagy zacskóval kezében
nem érti meg közöttünk senkisémet

hogya miért leszünk

— történelem?

és miért magyarázza majd a tanár ur

VIII.-ban történelemórán,

hogya egyenesen hősöknek születtünk

— kis testi hibával —

te meg én.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

TARTALOM

Csoportosulj — önmagad köré.	5
Csoportkép magamról.	7
Somogyi úr...	8
A fej.	10
Horoszkóp.	11
Rövid lírai szónoklat.	13
Állatmese.	14
Információ.	16
Kötelező tavaszi vers.	19
Budapest.	20
Legenda prózában.	21
Családi esemény.	23
Muki.	25
Elvesztett generáció.	27
Béke.	28
Expedíció.	29
Százszázalékos vers.*	30
Parlamentarizmus.	31
Vers egy szabad vershez.*	32
Portörklő.*	33
Írógép.	34
Világtörténelem.	35
Vérszerződés.	36
Ember.	37
Munkanélküli verse.	38
Karonfogva.	39
Egyesszám elsőszemélyben.	40
Utazás.	41
Tanulmányut.	42
Képtár.	43
Budapesti hadoszály.	44

* Jegyzet

Vándor Lajos az olvasó elnézését kéri, de az „... utikalausz”-ban ígért versek helyett sajtótechnikai okokból a fent csillaggal jelölteket kellett beállítania.

A címlapot HAUSWIRTH MAGDA rajzolta.

VÁNDOR LAJOS első verskötete:

FEJ VAGY IRÁS. 1933.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Felelős kiadó: VÁNDOR LAJOS dr.

Dr. Antos és Társa könyvnyomda. Telefon : 141-351.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1974 OKT 07

